

درس هفتم: وضعیت فرهنگی، اجتماعی و سیاسی مسلمانان پس از رسول خدا

نکات :

۵۱۱- عبرت آموزی مهمترین نتیجه مطالعه تاریخ گذشتگان است.

۵۱۲- پس از رسول خدا(ص) حوادثی پیش آمد که باعث دور افتادن مردم از رهبری و هدایت امامان معصوم(ع) شد.

۵۱۳- مسلمانان با ایمان واقعی و صبر و مقاومت می توانند به شکوه و سر بلندی برسند.

۵۱۴- بازگشت به جاهلیت مهمترین خطری است که پس از رحلت پیامبر(ص) مسلمانان را تهدید می کند.

۵۱۵- کسانی که به تعالیم پیامبر وفادار و ثابت قدم بوده اند، سپاسگزاران واقعی نعمت وجود رسول خدا هستند .

۵۱۶- پس از رحلت پیامبر(ص) رهبری امت از مسیر طبیعی خارج و در نتیجه شیوه حکومت در نظام اسلامی از امامت به خلافت تغییر یافت.

۵۱۷- نتیجه و دستاورد این پیشامد ناگوار(رهبری امامت) کنار زده شدن امام معصوم از قدرت و حکومت بود .

۵۱۸- چالش های سیاسی، اجتماعی و فرهنگی عصر ائمه(ع) عبارتند از :

الف) ممنوعیت نوشتن احادیث پیامبر اکرم(ص)(احتمال خطا در نقل احادیث و افزایش و کم و زیاد شدن عبارت ها)

ب) ارائه الگوهای نامناسب

ج) تحریف در معارف اسلامی و جعل حدیث

د) تبدیل حکومت عدل نبوی به سلطنت

۵۱۹- مسائل جدید زمینه ساز نیاز به مرجع معتبر و قابل اطمینان که بتواند بر مبنای قرآن معارف دینی را عرضه کند، بود.

۵۲۰- زمینه ساز جعل احادیث، ممنوعیت نوشتن سخنان پیامبر اکرم است.

۵۲۱- پیامبر خدا حکومتش را بر پایه برابری و مساوات بنا کرد.

۵۲۲- پس از رحلت پیامبر(ص) جاهلیت در لباس جدید وارد زندگی اجتماعی شد. بدین ترتیب شخصیت های با تقوا و جهادگر

منزوی شدند و طالبان قدرت و ثروت، منزلت پیدا کردند.

۵۲۳- حاکمان وقت تلاش می کردند که شخصیت های اصیل اسلامی، به خصوص اهل بیت پیامبر را در انزوا قرار دهند و افرادی

را که در اندیشه و عمل و اخلاق از معیارهای اسلامی دور بودند، به جایگاه برجسته برسانند و آنها را راهنمای مردم معرفی کنند.

۵۲۴- حاکمان بنی امیه و بنی عباس، به تدریج مسیر حکومت را عوض کردند و برای خود و اطرافیانشان کاخ های بزرگ و مجلل

ساختند و خزائن خود را از جواهرات گران قیمت انباشته کردند.

۵۲۵- این تغییر مسیر، جامعه مؤمن و فداکار عصر پیامبر اکرم را به جامعه ای راحت طلب، تسلیم و بی توجه به سیره و روش پیامبر اکرم تبدیل کرد.

سوالات چهار گزینه ای

۵۲۶- کدام گزینه درباره ی وضعیت پس از رحلت پیامبر(ص) صحیح است؟

- الف) عالمان وابسته به قدرت و علمای اهل سنت مانند کعب الاحبار قرآن را تفسیر می کردند.
ب) عده ای از منافقین در مساجد داستان های خرافی درباره ی کتاب آسمانی نقل می کردند.
ج) حاکمان بنی امیه و بنی عباس به اندیشه هایی میدان می دادند که هماهنگ با قرآن باشد.
د) کعب الاحبار آیات قرآن را مطابق با فکار خود و موافق با منافع قدرتمندان تفسیر می کرد.

۵۲۷- کدامیک از موارد زیر، زمینه جعل حدیث را فراهم ساخت؟

- الف) ممنوعیت کتابت حدیث ب) عدم وجود دانش کتابت در میان مسلمین
ج) عدم وجود ابزار برای کتابت حدیث د) عدم رغبت مسلمین بر کتابت حدیث

۵۲۸- عموم مردم در افکار، اعتقادات و رفتار خود چگونه عمل می کنند؟

- الف) دنباله رو شخصیت های برجسته جامعه خود هستند و آن ها را اسوه قرار می دهند.
ب) به دنبال کمالات و ارزش های الهی هستند و به نسبت همت و استعداد خود از آن بهره مند می شوند.
ج) کسانی که در جبهه دشمنان هستند و پس از مدتی با تزویر در جبهه دوستان قرار می گیرند را می پذیرند.
د) با وجود اعتقاد به خالقیت خداوند پس از مدتی جاهلیت با لباسی جدید وارد زندگی اجتماعی آن ها می شود.

۵۲۹- کدام مورد در تفاوت حکومت پیامبر(ص) با حکومت بنی امیه و بنی عباس صحیح نیست؟

- الف) حکومت پیامبر بر پایه عدالت و مساوت بود. اما حکومت بنی امیه و بنی عباس بر پایه ظلم و ستم بود.
ب) حکومت پیامبر بر پایه ایمان و تقوا استوار بود اما حکومت بنی امیه و بنی عباس بر پایه ارزشهای برتر اسلامی استوار بود.
ج) حکومت پیامبر تبعیض و ستم را بشدت نفی میکرد اما حکومت بنی امیه و بنی عباس خود ظلم و ستم را بر همگان روا داشتند.
د) حکومت پیامبر مروج ارزشهای اخلاقی و انسانی بود اما حکومت بنی امیه و بنی عباس این ارزشها را پایمال کردند.

۵۳۰- چرا حاکمان ظالم بنی امیه و بنی عباس به اندیشه های تحریف شده و ضد اسلامی میدان میدادند؟

- الف) چون خود حاکمان بنی امیه و بنی عباس مسلمان نبودند و احکام و دستورات اسلامی نمیدانستند.
ب) چون حاکمان بنی امیه و بنی عباس از مرکز نشر اسلام دور بودند.
ج) چون می خواستند با تعامل فرهنگها، حقانیت فرهنگ اسلام تجلی یابد.
د) چون این امر به قدرت سیاسی آنان کمک می کرد و مردم را مطیع آنان می ساخت.

۵۳۱- چه عاملی موجب شد عده ای دنیا دوست به حاکمان روی آورده احادیثی را از پیامبر جعل نموده و از حاکمان جایزه بگیرند؟

- (الف) ممنوعیت نوشتن حدیث بعد از وفات پیامبر
(ب) علاقه حاکمان به ترویج فرهنگ اسلامی
(ج) جهل و بیخبری حاکمان از اقدامی که می کردند.
(د) اغفال شدن حاکمان توسط علماء و دانشمندان نفوذی

-درستی یا نادرستی گزاره های زیر را با (ص/غ) مشخص کنید.

۵۳۲- پس از رحلت رسول خدا (ص) حوادثی رخ داد که در آن رهبری امت را از مسیری که پیامبر(ص) به آن فرمان داده بود. خارج کرد و نظام حکومت اسلامی بر مبنای امامت طراحی شد.

۵۳۳- فراهم شدن شرایط برای جاعلان حدیث از مشکلات اساسی نگهداری حدیث به شیوه حفظ کردن می باشد.

۵۳۴- از مهمترین مشکلات اساسی حفظ کردن حدیث بی بهره ماندن مردم و محققان از منبع مهم هدایت است.

۵۳۵- حاکمان بنی امیه و بنی عباس اغلب به اندیشه های میدان می دادند که به قدرت آنان کمک می کرد.

۵۳۶- حکومت پیامبر خدا(ص) بر پایه برابری و مساوات بنا شد.

۵۳۷- دنیا طلبان برای نزدیکی به حاکمان بنی امیه و بنی عباس احادیثی از قول پیامبر اکرم(ص) جعل می کردند.

۵۳۸- بنی امیه چنان به حکومت و ستمگری ادامه دهند که حرامی باقی نماند جز آنکه حلال شمارند.

۵۳۹- پس از سقوط بنی عباس ، حکومت به دست بنی امیه افتاد. آنان به نام اهل بیت، قدرت را از بنی امیه گرفته بودند، روش سلطنتی بنی امیه را ادامه دادند.

۵۴۰- چالش های عصر ائمه ،نتیجه دوری از راه آن بزرگواران بود.

۵۴۱- با ممنوعیت نوشتن احادیث پیامبر(ص) شرایط مناسب برای جاعلان حدیث پیش آمد و آنان به نفع حاکمان ستمگر از نقل همه احادیث خودداری کردند.

- جا های خالی را با کلمات مناسب پر کنید .

۵۴۲- عموم مردم در.....و.....دنباله رو شخصیت های برجسته جامعه خود هستند.

۵۴۳- هر چه جامعه از زمان پیامبر(ص) فاصله گرفت حاکمان وقت تلاش کردند.....و.....در انزوا قرار دهند.

۵۴۴- نوشته نشدن حدیث سبب شد که مردم از ..... و..... بی بهره بمانند و نتوانند احادیث صحیح را از غلط به سادگی تشخیص دهند.

۵۴۵- از مشکلات اساسی حفظ کردن حدیث بی بهره ماندن مردم و محققان از ..... بود.

۵۴۶- ممنوعیت از نوشتن احادیث پیامبر(ص) برای..... پیش نیامد. زیرا احادیث پیامبر(ص) نزد ایشان ..... شده بود.

۵۴۷- امیر المومنین علی(ع) مسلمانان را نسبت به ..... و ..... در مبارزه با حکومت بنی امیه بیم می داد.

۵۴۸- فراهم آمدن زمینه های تحقق اغراض شخصی در تحریف احادیث <راحت طلب شدن جامعه اسلامی> به ترتیب از پیامدهای ..... و ..... بود.

۵۴۹- شخصیت های باتقوا، جهادگر و مورد احترام ..... منزوی شدند و ..... قرب و منزلت یافتند.

۵۵۰- پس از گذشت مدتی از رحلت رسول خدا، جاهلیت با شکلی جدید وارد ..... شد.

۵۵۱- حاکمان وقت تلاش می کردند، افرادی را که در اندیشه و ..... از معیارهای اسلامی دور بودند، به جایگاه برجسته برسانند و آنها را ..... معرفی کنند.

سوالات پاسخ کوتاه

۵۵۲- برخی از مسائل و مشکلات اجتماعی و فرهنگی پس از رحلت پیامبر اکرم را ذکر کنید؟

۵۵۳- از مسائل و مشکلات سیاسی، اجتماعی و فرهنگی عصر ائمه(ع) سه مورد را فقط نام ببرید؟

۵۵۴- دو مورد از مسائلی که پس از رحلت پیامبر(ص) موجب تحریف در معارف اسلامی و جعل احادیث ایشان شد، را بنویسید؟

۵۵۵- «مورد ۲» از تفاوت های اساسی حکومت بنی امیه و بنی عباس با رهبر پیامبر(ص) را ذکر کنید؟

۵۵۶- پس از سقوط بنی امیه، حکومت به دست چه کسانی افتاد و روش شان چگونه بود؟

۵۵۷- یزید چگونه حاکمی بود؟

۵۵۸- تحریف در معارف اسلامی و جعل احادیث توسط چه کسانی انجام می شد؟

۵۵۹- «مورد ۲» از تغییراتی را که بنی امیه و بنی عباس در جامعه اسلامی ایجاد کردند؛ را ذکر کنید؟

۵۶۰- امیر المومنین علی(ع) عاقبت سرپیچی از دستورات امام و اختلاف و تفرقه میان مسلمانان را چگونه بیان می فرمایند؟

آیات و احادیث

۵۶۱- با توجه به آیه «وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ» به سئوالات زیر پاسخ دهید:

الف) مهمترین خطری که پس از رحلت رسول خدا مسلمانان را تهدید می کرد، چه بود؟

ب) سپاسگزاران واقعی نعمت وجود رسول خدا، پس از رحلت ایشان چه کسانی هستند؟

ج) آیا خطر بازگشت به ارزش های دوران جاهلیت فقط اختصاص به زمان پیامبر (ص) دارد؟

۵۶۲- حضرت علی(ع) در سخنرانی متعدد خود از جمله «سوگند به خداوندی که جانم به دست قدرت اوست، آن مردم بر شما پیروز خواهند شد...» مسلمانان را نسبت به چه عاملی بیم میداد؟

۵۶۳- فرمایش امام علی(ع) «به خدا سوگند، بنی امیه چنان به ستمگری و حکومت ادامه دهند که حرامی باقی نماند. جز آن که حلال شمارند...» در رابطه با چه موضوعی است؟

سوالات پاسخ کامل

۵۶۴- کدام یک از مشکلات سیاسی، اجتماعی باعث شد که با فاصله گرفتن از زمان پیامبر اکرم (ص) شخصیت های اصیل اسلامی به انزوا کشیده شوند؟ توضیح دهید.

۵۶۵- چرا ممنوعیت نوشتن احادیث پیامبر (ص) پیروان ائمه (ع) را از منبع مهم هدایت بی بهره نکرد؟

۵۶۶- چرا پس از رحلت پیامبر نظام حکومت اسلامی که بر مبنای امامت طراحی شده بود، تحقق نیافت و دستاورد و نتیجه آن چه شد؟

۵۶۷- از مسائل و مشکلات اجتماعی و فرهنگی، ممنوعیت نوشتن احادیث پیامبر را توضیح دهید؟

۵۶۸- ممنوعیت کتابت احادیث پیامبر دارای چه اشکالاتی اساسی بود؟ آنها را بنویسید.

۵۶۹- پیامبر اکرم نظام حکومت اسلامی را بر چه مبنایی طراحی کرده و نتیجه این طراحی به کجا انجامید؟

۵۷۰- پس از رحلت پیامبر جاهلیت چگونه وارد زندگی اجتماعی مسلمانان شد؟

۵۷۱- دو مورد از مسائل و مشکلات سیاسی، اجتماعی و فرهنگی پس از رحلت پیامبر (ص) را بنویسید؟

۵۷۲- ممنوعیت نوشتن حدیث پس از رحلت رسول خدا(ص) زمینه ساز چه چیزی شد؟

۵۷۳- تفاوت های اساسی حکومت بنی امیه و بنی عباس با رهبری پیامبر چه بود؟

۵۷۴- حاکمان بنی امیه و بنی عباس چه تأثیری در تحریف معارف اسلامی و جعل حدیث داشتند؟

۵۷۵- نقش علمای اهل کتاب (یهودی و مسیحی) در تحریف اندیشه های اسلامی و جعل حدیث را توضیح دهید؟

۵۷۶- در زمان حکومت دستگاه بنی امیه و بنی عباس، جامعه اسلامی از نظر الگو و شخصیت های قابل اعتماد با چه مشکلی روبرو بود؟

۵۷۷- چه مسائلی زمینه را برای ورود جعل و تحریف به احادیث پیامبر را آماده کرد؟

۵۷۸- چگونه بعد از رحلت پیامبر «الگوهای نامناسب» افزایش یافت؟

۵۷۹- پس از رحلت پیامبر چه عللی به تحریف اندیشه های اسلامی و جعل احادیث وی دامن زد؟

۵۸۰- تفاوت اساسی حکومت بنی امیه و بنی عباس با رهبری رسول خدا (ص) در چه چیزهایی بود؟